

Addendum

Aan de woordvoerders in de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum: 5 november 2024

Betreft: Brief Werkgroep Kind in azc t.b.v. de vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Asiel en Migratie voor het jaar 2025

Geachte woordvoerders van de Commissie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

In voorbereiding op de plenaire begrotingsbesprekingen op 5 en 7 november van het Ministerie van Asiel en Migratie heeft de Werkgroep Kind in azc op 29 oktober 2024 ontwikkelingen en signalen uit de praktijk in een brief gedeeld met de woordvoerders asiel en migratie. Vanwege de urgente en onveilige situatie waarin kinderen in de asielopvang momenteel verkeren, willen wij deze brief ook met u delen aangezien het ook uw werkgebied raakt.

Volgens het Hoofdpijnenakkoord ligt er een verantwoordelijkheid bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om de grondrechten van alle kinderen, waaronder het recht op veiligheid en onderwijs, te waarborgen. De huidige situatie rondom kinderen in de opvang in Nederland vraagt om extra aandacht. Het VN-Kinderrechtenverdrag verplicht Nederland immers om de rechten van elk kind zonder uitzondering te beschermen (art. 2 IVRK).

De huidige kabinetsplannen staan haaks op de naleving van deze verplichtingen. Deze plannen zorgen voor onduidelijkheid en vergroten de druk op gemeenten en uitvoeringsorganisaties, die reeds kampen met beperkte capaciteit en middelen. De VNG waarschuwt dat deze maatregelen mogelijk juist leiden tot chaos met negatieve gevolgen voor alle burgers.¹ Ook vanuit dat oogpunt achten wij het belangrijk om onze brief met u te delen. Wij vragen u om aandacht voor onze signalen en aanbevelingen, zodat alle kinderen, conform het VN-Kinderrechtenverdrag, kunnen rekenen op een humane en kindvriendelijke opvang in Nederland.

Met vriendelijke groet,
namens de Werkgroep Kind in azc

Tessa Terpstra

Bijlage: Brief t.b.v. de vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Asiel en Migratie voor het jaar 2025.

¹ VNG, Begrotingsbehandeling Asiel en Migratie position paper.

Aan de woordvoerders in de vaste commissie voor
Asiel en Migratie in de Tweede Kamer

CC: Mevr. M.H.M. Faber, Minister van Asiel en Migratie

Datum: 29 oktober 2024

Betreft: Brief Werkgroep Kind in azc t.b.v. de vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Asiel en Migratie voor het jaar 2025

Geachte woordvoerders Asiel en Migratie,

Ten behoeve van de plenaire vergadering Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Asiel en Migratie op 5 en 7 november 2024, deelt de Werkgroep Kind in azc graag de volgende ontwikkelingen en signalen uit de praktijk met u.

Reactie op de asielnoodmaatregelenwet

De kabinetsplannen staan haaks op de verplichting om de rechten van alle kinderen in Nederland te beschermen. Het intrekken van de Spreidingswet, het terugbrengen van de geldigheidsduur van de asielvergunning en het afschaffen van de taakstelling van gemeenten zullen de opvang, de participatie en inclusie van asielzoekers en vluchtelingen verder bemoeilijken. Deze maatregelen hebben een enorme impact op kinderen in de opvang, zoals ook VluchtelingenWerk [Nederland](#) en [UNHCR](#) in hun reactie op de plannen beschreven. De plannen zorgen voor onduidelijkheid en leggen extra druk op uitvoeringsorganisaties, die al kampen met een tekort aan capaciteit en middelen om hun huidige werkzaamheden uit te voeren. Wij vragen uw aandacht voor onderstaande signalen, maatregelen, vragen en adviezen, zodat kinderen conform het VN-Kinderrechtenverdrag (IVRK) kunnen rekenen op kindvriendelijke asielopvang in Nederland.

Groot aantal kinderen verblijft in de noodopvanglocaties

Er verblijven in het totaal 16.210 kinderen in de asielopvang. In de noodopvang verblijven 6.140 kinderen, van wie 2430 alleenreizende kinderen (AMV) zijn. In de tijdelijke gemeentelijke opvang (tgo) verblijven 890 kinderen. Het aandeel kinderen in de asielopvang is groot en de leefomstandigheden zijn vaak onder de maat. In één jaar tijd is het aantal kinderen in deze noodopvanglocaties toegenomen met 65%, laat het Kinderrechtencollectief zien¹.

De situatie in de noodopvang lijkt inmiddels structureel te zijn geworden en wordt gekenmerkt door een voortdurend proces van sluiting en opening². Daar komt bij dat de omstandigheden in veel noodopvanglocaties schadelijk zijn voor kinderen en diens rechten schenden, omdat de kwaliteit van de opvang niet voldoet aan minimale normen voor asielopvang. Wij steunen de oproep van UNICEF om in de begroting ruimte vrij te maken voor directe maatregelen om de urgente situatie van kinderen in de Nederlandse asielopvang te verbeteren. Veel van deze problemen zijn structureel, maar de situatie is op dit moment voor veel kinderen zo ernstig dat op korte termijn verandering nodig is om de situatie te verbeteren.

¹ <https://www.ad.nl/binnenland/aantal-asielkinderen-in-noodopvang-verdubbeld-moet-er-iets-verschrikkelijks-gebeuren-voor-we-ingrijpen~aea111f7/>.

² <https://jeugdjournaal.nl/artikel/2528591-baseer-woont-al-maanden-in-de-noodopvang-kan-niet-naar-school>.

Signalen uit de praktijk

De afgelopen maanden ontvangen wij steeds meer zorgwekkende signalen uit het veld. Verspreid over het land geven zorgprofessionals hun zorgen aan over onveilige situaties op noodopvanglocaties. Vanwege het langdurig ontbreken van zowel begeleiding als onderwijs voor kinderen op deze opvanglocaties, zijn er steeds meer berichten over zwervende jongeren. LOWAN³ ziet een toenemend aantal kinderen in de noodopvang die langdurig niet naar school gaan. Door het verblijf in tijdelijke opvanglocaties komen deze kinderen telkens opnieuw op wachtlijsten terecht voor onderwijs, met als gevolg dat hun schoolgang vaak langdurig wordt onderbroken. Dit tast hun recht op onderwijs aan, een recht dat Nederland volgens art. 28 van het IVRK moet waarborgen. Er zijn nog steeds veel verhuisbewegingen, ook van kinderen die verblijven op een reguliere locatie (met school en begeleiding) naar weer een tijdelijke noodlocatie zonder voorzieningen voor kinderen. Het welzijn van het kind moet centraal staan en de leefomstandigheden verbeterd, zoals het VN-Kinderrechtenverdrag voorschrijft. Volgens art. 3 (lid 3) van het IVRK garandeert de overheid dat instellingen, diensten en voorzieningen voor kinderen veilig zijn, dat er voldoende deskundig personeel aanwezig is en dat er bevoegd toezicht plaatsvindt.

Wij vragen/adviseren:

- Wij verzoeken de Minister om deze kinderen zo snel mogelijk uit de noodopvang te halen en op te vangen in reguliere (liefst kleinschalige) locaties waar ze begeleid worden en toegang hebben tot onderwijs.
- Bevraag de Minister over haar plannen om op korte termijn om verdere schendingen van de wettelijke opvangvereisten te voorkomen.
- Wij verzoeken om middelen vrij te maken om de situatie van kinderen in de asielopvang op korte termijn te verbeteren, in lijn met de oproep van UNICEF.

Zie af van de ‘doelgroepenbeperking’

Om te voorkomen dat er nog meer kinderen in de noodopvang terechtkomen, adviseren wij af te stappen van de zogenaamde ‘doelgroepenbeperking’ waarin gemeenten als voorwaarde voor het organiseren van noodopvang stellen dat alleen gezinnen en alleenreizende kinderen in hun noodopvanglocatie mogen worden geplaatst. Als gevolg van de doelgroepenbeperking verblijven er relatief veel kinderen in de noodopvang. Naast de vele verhuizingen is het vaak onduidelijk hoe toegang tot onderwijs, zorg en veiligheid wordt geregeld. Vooral het langdurige verblijf in tijdelijke noodopvanglocaties en de vele verplaatsingen hebben een grote impact op de gezondheid van kinderen. Er zijn onvoldoende speelruimten, veel kinderen gaan niet naar school en hebben geen toegang tot de juiste zorg. Daarnaast is er geen goed zicht op de individuele gezondheidssituatie van kinderen en de continuïteit van de zorg. Verschillende organisaties hebben eerder gewaarschuwd dat de slechte hygiëne, gebrek aan privacy en de beperkte toegang tot zorg en onderwijs de mentale en fysieke gezondheid van kinderen aantasten⁴.

Wij vragen/adviseren:

- Bevraag de Minister om toe te zien op dat gemeenten afzien van het doelgroepenbeleid, zodat minder kinderen in de noodopvang terecht komen.

³ LOWAN ondersteunt de scholen die het Eerste Opvangonderwijs aan nieuwkomers verzorgen in zowel het Primair Onderwijs als het Voortgezet Onderwijs.

⁴ <https://nos.nl/artikel/2541680-kinderrechten-geschonden-in-noodopvang-ze-zitten-opgehokt>.

- Roep op prioriteit te geven aan het bieden van stabiele opvang, met zorg en onderwijs voor alle kinderen (zowel met als zonder ouders), waarbij zij op een vaste locatie kunnen verblijven in plaats van voortdurend te worden verplaatst.
- Stel voor dat gemeenten de benodigde uitvoeringscapaciteit en voldoende financiële middelen krijgen om humane opvang te realiseren, waaronder het bieden van goede zorg, onderwijs en veiligheid.

Uitvoeren van de Spreidingswet

Voldoende duurzame en stabiele opvang kan worden bereikt door uitvoering van de Spreidingswet. Door het realiseren van meer kwalitatieve en kleinschalige opvangfaciliteiten, kunnen kinderen gemakkelijker uit de noodopvang worden geplaatst. We onderschrijven dan ook de oproep van [de GGD-arts in de brandbrief](#) en verwachten dat de regering zorgt voor voldoende opvangplekken met voorzieningen voor kinderen, zoals ook is gesteld in de [aangenomen motie van het lid Van Nispen](#) op 25 september 2024.

Er valt veel te winnen door af te stappen van de kortdurende noodopvang en door het achterwege laten van verdere versobering. Noodopvang voldoet niet aan de kwaliteitsnormen en is bovendien twee keer zo duur als reguliere asielopvang⁵. Het kabinetsplan voor het verder versoberen van de opvang zal de situatie voor kinderen alleen maar verergeren. In plaats daarvan moet juist structureel geïnvesteerd worden in duurzame, kleinschalige en structurele opvang die voldoet aan de kwaliteitsnormen en kindvriendelijk is⁶.

Wij vragen/adviseren:

- Bevraag de Minister over wie toezicht houdt op de kwaliteit van de opvang.
- Herinner de Minister eraan dat zij de kwaliteitsnormen voor kinderen in de asielopvang dient te waarborgen en ervoor moet zorgen dat deze niet verder worden versoberd, vooral voor speciale groepen zoals kinderen.
- Verzoek de Minister met klem de Spreidingswet uit te voeren. Door structurele opvangplekken te creëren is het mogelijk om kinderen uit de huidige schrijnende opvangsituaties te halen.
- Verzoek de Minister om solidariteit tussen gemeenten te bevorderen.
- Verzoek de Minister in te zetten op meerjarige, structurele financiering en te investeren in duurzame en kindvriendelijke asielopvang en de noodopvang af te schalen.
- Verzoek de Minister de ContactPersoon Kind die nu op verschillende locaties aanwezig zijn te behouden en dat er op elke locatie waar kinderen verblijven tenminste één ContactPersoon Kind wordt aangesteld om toe te zien op het welzijn en de belangen van kinderen en als eerste aanspreekpunt voor de kinderen kan optreden.

Bovenstaande aanbevelingen zijn noodzakelijk voor het verbeteren van de situatie van kinderen in de asielopvang. De rechten van het kind dienen te worden nageleefd en zijn niet onderhandelbaar. Deze maatregelen dienen onafhankelijk te worden beschouwd van de politieke discussie rondom migratie.

⁵ [https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/forse-toename-kosten-asielopvang-van-16-naar-27-miljard-euro#:~:text=Noodopvang%20twee%20keer%20zo%20duur,gemiddeld%2069.400%20euro%20voor%20betaald; https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/asielopvangplek-hotel-drie-keer-duurder-dan-opvang-azc; https://www.coa.nl/nl/nieuws/noodopvang-twee-keer-zo-duur-als-normale-opvang](https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/forse-toename-kosten-asielopvang-van-16-naar-27-miljard-euro#:~:text=Noodopvang%20twee%20keer%20zo%20duur,gemiddeld%2069.400%20euro%20voor%20betaald;https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/asielopvangplek-hotel-drie-keer-duurder-dan-opvang-azc;https://www.coa.nl/nl/nieuws/noodopvang-twee-keer-zo-duur-als-normale-opvang).

⁶ <https://www.coa.nl/nl/nieuws/het-coa-ziet-toekomst-voor-kleinschalige-opvang>.

Wij verzoeken u dringend om deze urgente problematiek en onze aanbevelingen te betrekken bij uw beraadslaging en ervoor te zorgen dat de rechten en het welzijn van deze kinderen in asielopvang centraal staan. De Nederlandse overheid is op grond van het VN-Kinderrechtenverdrag verplicht zich in te spannen voor het waarborgen van deze kinderrechten.

Vanzelfsprekend zijn wij van harte bereid tot een gesprek om onze bevindingen en aanbevelingen toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
namens de Werkgroep Kind in azc

Tessa Terpstra
Voorzitter

De Werkgroep Kind in azc is een coalitie van Defence for Children Nederland, Save the Children, Stichting de Vrolijkheid, VluchtelingenWerk Nederland, INLIA Foundation en UNHCR. De Werkgroep is in 2010 opgericht om ervoor te zorgen dat de asielopvang voor kinderen voldoet aan de eisen van het VN-Kinderrechtenverdrag. Sindsdien bundelen de leden van de Werkgroep hun krachten om de rechten van kinderen in de asielopvang en hun situatie te verbeteren.